

“Penshonado kiko awo?”

Theaterstuk met oude rotten in het vak

Ze komt wat meisesachtig verlegen binnenlopen, Jackie Bernabela, regisseuse van ‘Penshonado kiko awo?’ (gepensioneerd, en wat nu?), haar nieuwste theaterproductie over het leven als je eenmaal met pensioen bent. Het stuk gaat op zaterdag 29 oktober om 20.00 uur in première in Teatro Luna Blou. Het gaat over de ‘kunst’ van het ouder worden, word je klagend ouder of juist jubelend? Sommige mensen gaan het rustiger aan doen, terwijl anderen juist actiever worden.

DOOR SOLANGE HENDRIKSE

Voor haar 50+ jaren ziet ze er stukken jonger uit dan ze is. Geboren en woonachtig op Bonaire, is zij nu voor de tweede keer ‘artiest in residence’ (gastartiest) bij Luna Blou, waarbij artiesten uit andere (eij)landen worden uitgenodigd en een paar maanden op Curaçao verblijven, om een theaterstuk uit te mogen voeren. Een prachtige geste van Luna Blou. Ze verbleef er enkele maanden om aan de realisatie van haar productie te kunnen werken, wat haar prima is gelukt. Heel erg blij is ze er ook om, omdat ze zich hier heeft kunnen uitleven, aangezien er op Bonaire geen bestaand theater is. Alles gebeurt bijvoorbeeld in een school, of op plekken waar ook andere festiviteiten plaatsvinden. Haar hoop op een multifunctioneel echt theater op Bonaire is dan ook groot. Geen twiifel dus dat ze zich hier op Curaçao helemaal uitleeft. Daarbij werkt ze samen met de topacteurs Rina Penso en Ak Rojer (‘hende baké’, zoals ze dat noemt, wat neerkomt op oude rotten in het vak). Hierdoor kon ze op een professioneel niveau beginnen met haar regie.

„Rina Penso is een multifunctionele actrice en heeft een bepaald stijl, meestal dramatisch, gecombineerd met humor. Zeer fijn om met haar te werken. Ak Rojer is ervaren in de komische kant, daar komt hij eigenlijk uit voort. In ‘Penshonado’ speelt hij nu drama, maar doordat hij zoveel ervaring heeft, past hij zich meteen aan.”

Toen ze aan het schrijven van het stuk begon, werd ze door haar eigen ouders gecritiseerd, zich realiserend dat die ook een dagje ouder werden. Ze maakte zich daarover oprecht zorgen. „Je levensfase kan je vergelijken met de opkomende zon”, zegt ze. „Eerst schemerig en daarna op z’n hoogtepunt vol energie en kracht. Met het dalen van de ondergaande zon wordt het echter weer minder en gaat het zonlicht naar binnen schijnen, meer naar jezelf toe. The ‘circle of life’. Vandaar dat ik ertoe kwam over ouderdom te gaan schrijven. Men ervaart het vaak nog als eng en brengt het in verband met ziekte en afkaken, met gebreken. Maar tegenwoordig zijn mensen bij het ouder worden nog altijd vitaal en actief.” Ze vergelijkt zichzelf daarbij met haar grootmoeder, die er op haar vijftigste uitzag alsof ze tachtig was.

Het stuk in het Papiaments is speciaal geschreven voor de groep ‘Penshonado’s’, die de grootste groep vormen binnen onze maatschappij en voor wie tot nog toe weinig tot geen producties gebracht werden. Zij zullen zich hierin herkennen en de problematiek en humor zeker kunnen waardeeren. Ook de jongere generaties kunnen hun hart ophalen aan datgene wat nog voor hen moet komen. ‘Penshonado kiko awo?’, met hoofdrolspelers Rina Penso – die aan de vooravond van de voorstelling haar 80e verjaardag viert – en Ak Rojer gaat over de dilemma’s en beslissingen waar (echtpaaren mee) geconfronteerd worden wanneer ze met pensioen gaan. Het is tevens een voorloper van Bernabela’s eerder uitgekomen succesvolle productie ‘Af’terparty’, over vijf oudere dames die besluiten samen te gaan wonen om hun weduwenschap te delen. ‘Af’terparty’ vertelt van hun leven met elkaar. De pijn, rouw en de humor behelzen dit stuk onvergetelijk gemaakt. Met ‘Penshonado kiko awo?’ duikt Bernabela andermaal in het leven van penshonado’s.

Norman de Palm, directeur van Teatro Luna Blou: „De pensioneringsfase is een heel lange fase. Het is niet meer kort, dat je met je zestigste afscheid van het leven moet nemen, maar dat is inmiddels nu ongeveer bij tachtig. Dus na de pensionering is er nog een behoudelijk stuk leven om invulling aan te geven. En je ziet dat mensen worstelen met dat gegeven: wat moet je doen na je pensionering? Je hebt een lange tijd voor de boeg en dan komen de verschillen uiteindelijk naar boven. In het stuk heeft Maggy (Rina Penso) een heel andere visie over wat ze met al die jaren wil gaan doen, dan haar man Albert (Ak Rojer). Die is conservatiever en wil het bij het oude houden, bij het vertrouwde ritme dat hij kent. Maggy wil er juist opuit. Die wil fit zijn en bruisend. Dat brengt spanning in hun jarenlange verhouding, waarin ze altijd hebben gewerkt en er niets aan de hand was. Maar nu zijn de kinderen uit huis, het werken is ook gestopt, alleen de twee bij elkaar. Wat nu?”

Bernabela: „De keuze van de acteurs was best wel een moeilijke opgaf in het begin en ik had verschillende mensen in gedachten. Norman de Palm gaf echter aan het vanuit mijn vorige stuk ‘Af’terparty’ te moeten gaan bekijken, wat eigenlijk een vervolg is op ‘Penshonado kiko awo?’.” In ‘Af’terparty’ zijn ondertussen de mannen overleden of de echtparen uit elkaar. De vrouwen besluiten samen te gaan wonen, in plaats van in een tehuis voor ouderen van dagen hun leven verder te moeten slijden. In ‘Af’terparty’ speelde Rina Penso reeds de rol van Maggy. Nu in ‘Penshonado’ is zij weer dezelfde personage, dezelfde Maggy. Rina introduceerde Ak Rojer, die jarenlange theaterervaring heeft. Hij zat vanaf het prille begin bij de bekende theatergroep Thalia.

Zo is het er dus van gekomen en speelt Ak de rol van Albert, Maggy’s echtgenoot. Verder heeft de 19-jarige Ellismar Hooi, als Gregory, ook een kleine rol in ‘Penshonado’. Hij is een piepjonge student, waar Maggy mee op avontuur wil naar New York. Het natuurlijke spel van Hooi viel me op tijdens een theaterstuk in La Tentashon en toen ik hem benaderde, zei hij meteen ja. Dit uitmuntende trio van acteurs zet een onvergetelijke productie neer.”

„Penshonado kiko awo?’, wordt uitgevoerd op zaterdag 29 oktober om 20.00 uur in Teatro Luna Blou. Op zondag 30 oktober is er een matinee om 15.00 uur. Kaarten kosten 27,50 gulden en zijn verkrijgbaar bij Mensing’s Caminada, Santa Maria postpastoion (14 Uur Uit De Muur) en Time to Time in Saliña. Ook drie uur vóór elke voorstelling zijn er kaarten verkrijgbaar bij de kassa van Teatro Luna Blou.

Ak Rojer en Bernabela tijdens de repetitie. FOTO BERNABELA

Directeur Teatro Luna Blou, Norman de Palm. FOTO’S SOLANGE HENDRIKSE

Bernabela zou op Bonaire ook heel graag een echt theater willen hebben. FOTO BERNABELA

De poster van het toneelstuk.

Jackie Bernabela

Jackie Bernabela werd na de middelbare school stewardess bij de ALM en de KLM. Na dat vijf jaar te hebben gedaan, vestigde ze zich in Nederland en ging drama en theater studeren aan de Hogeschool voor de Kunsten in Utrecht. Ze deed er honderden voorstellingen over het hele land met onder andere het oudere echtpaar Andre van de Heuvel en Kip Jansen. Ook met de Amerikaanse en Surinaamse regisseurs Rufus Collins en Henk Tjon heeft ze samen gewerkt. Ze ging terug naar ‘de Antillen’, waar haar eerste docudrama was ‘In Holland Staat een huis?’ Het was toenmalig premier van de Nederlandse Antillen, Maria Liberia Peters, die vond dat de vele personen die naar Nederland trokken goed geïnformeerd dienden te worden. Dat gebeurde door middel van deze docudramaserie, die elke week op tv te zien was. Het gaf een beeld van wat zich werkelijk in Nederland afspeelt en wat men van Nederland kon verwachten als

men er zich ging vestigen. Het was hierbij dat ze de toen nog jonge Remy Sambo ontmoette, waarvan iedereen die Mening was toegegaan dat hij zeer getalenteerd was. Zij adviseerde hem om naar de academie in Utrecht te gaan. Tegenwoordig is Remy een beroemdheid in Nederland. Op Bonaire, waar ze woont, was haar eerste theaterstuk ‘Esaki ta mi mama’ van Guillermo Rosario, die ze met succes opvoerde op de Scholengemeenschap Bonaire (SGB). Ze regisseerde meerdere kindervoorstellingen en andere voorstellingen, maar het probleem op Bonaire is dat regisseurs daar nooit de kans krijgen om met licht en decor te werken om zodoende een afgewerkte voorstelling met acteurs te kunnen afleveren, omdat Bonaire nog steeds geen theatergebouw heeft. De hoop is nu op Nederland gericht, nu Bonaire daar een gemeente van is geworden. Haar idee van het ouder worden is, dat je het vermogen moet hebben om je ten

De Bonaireaanse regisseuse Jackie Bernabela.

volle te ontplooiën en om uit het leven te halen wat erin zit. Een vitaal leven lijden, reflecteert in je blik en in je stem.